

ساخت و تعیین ساختار عاملی و پایایی پرسشنامه نگرش‌های انتخاب همسر دختران در آستانه ازدواج

Development and Determination Of Factor Structure and Reliability of Mate Selection Attitudes Questionnaire of Women on the Verge of Marriage

<https://dx.doi.org/10.29252/jfr.16.3.2>

L. Shahrabi, Farahani, Ph.D.

Department of Consulting, University of Isfahan, Isfahan, Iran

M. Fatehizade, Ph.D.

Department of Consulting, University of Isfahan, Isfahan, Iran

O. Etemadi, Ph.D.

Department of Consulting, University of Isfahan, Isfahan, Iran

دکتر لیلا شهراپی فراهانی

گروه مشاوره، دانشگاه اصفهان

دکتر مریم فاتحی زاده ✉

گروه مشاوره، دانشگاه اصفهان

دکتر عذرا اعتمادی

گروه مشاوره، دانشگاه اصفهان

دریافت مقاله: ۹۸/۱۰/۵

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۹/۶/۲۹

پذیرش مقاله: ۹۹/۷/۵

Abstract

One of the issues that plays a major role in mate selection is one's attitudes toward mate selection. The purpose of this study is to construct and determine the factor structure and reliability of a suitable test for assessing attitudes of mate selection in women on the verge of marriage.

✉ Corresponding author: Department of Consultation, Faculty of Education and Psychology, Isfahan University, Isfahan, Iran
Email: m.fatehizade@edu.ui.ac.ir

چکیده

یکی از مسائلی که در انتخاب همسر نقش عمده‌ای دارد، نگرش‌های فرد در مورد انتخاب همسر است. پژوهش حاضر با هدف ساخت و تعیین ساختار عاملی و پایایی یک آزمون مناسب برای ارزیابی نگرش‌های انتخاب همسر در دختران در آستانه ازدواج انجام شد. جامعه آماری، دختران در آستانه ازدواج بین سنین ۱۸ تا ۳۵ ساله بود.

✉ نویسنده مسئول: دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
پست الکترونیکی: m.fatehizade@edu.ui.ac.ir

Statistical population was women on the verge of marriage between 18 and 35 years old. The sample consisted of 15 women at the qualification stage and at the validation stage. They were selected by con-venience sampling. The content analysis method was used at the time of questionnaire construction and 12 categories were identified. Confirmatory factor analysis was used to examine the factor structure of the questionnaire. The results showed that the questionnaire fits well with the field data and the assumed factor structure is confirmed. Reliability of the questionnaire constructed by efficient and dysfunctional beliefs was assessed by Cronbach's alpha coefficient. Reliability coefficients were higher than 0.70 in all subscales and overall had good reliability ($r=0.94$ in total). Therefore, it can be con-cluded that the designed questionnaire is a valid questionnaire for assessing women attitudes towards marriage and can be used in premarital counseling centers.

Keywords: Factor Structure, Reliability, Attitude, Mate Selection, women On The Verge Of Marriage.

نمونه در مرحله کیفی ۱۵ و در مرحله اعتباریابی پرسشنامه ۳۵۰ دختر بود که با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. در مرحله ساخت پرسشنامه، از روش تحلیل مضمون استفاده شد و ۱۲ مقوله شناسایی شد. در مرحله بعد از روش توصیفی از نوع آزمون‌سازی استفاده شد و برای بررسی اعتبار ساختار عاملی مدل مفهومی تدوین شده از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. نتایج نشان داد که ساختار عاملی تدوین شده، با داده‌های میدانی برازش دارد و ساختار عاملی مفروض مورد تأیید است. بررسی پایایی پرسشنامه ساخته شده از طریق محاسبه همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ انجام شد. ضرایب پایایی در تمام خرده‌مقیاس‌ها بالاتر از ۰/۷۰ به دست آمده است و در مجموع، از پایایی مناسبی برخوردار است (در مجموع، $r=0/94$). بنابراین می‌توان نتیجه گرفت پرسشنامه طراحی شده، یک پرسشنامه معتبر برای ارزیابی نگرش‌های دختران در آستانه ازدواج است و می‌توان در مراکز مشاوره پیش از ازدواج از آن استفاده کرد.

کلیدواژه‌ها: ساختار عاملی، پایایی، نگرش، انتخاب همسر، دختران در آستانه ازدواج

مقدمه

فرایند انتخاب همسر^۱ یک وظیفه مهم و اغلب دشوار برای بسیاری از بزرگسالان است که تأثیر بسیار زیادی بر پیامدهای زندگی در سراسر عمر دارد. در واقع، انتخاب همسر یکی از مسئولیت‌های تحولی مورد انتظار در دوران بزرگسالی اولیه است (ییلماز، گانگور و سلیم،^۲ ۲۰۱۳). به دلیل آنکه انتخاب همسر، فرایندی مهم و دشوار است، باورها و نگرش‌های فرد در این فرایند نقش حیاتی دارند (کوب، لارسون و واتسون^۳، ۲۰۰۳). افراد روابط زناشویی خود را با ایده‌ها، انتظارات و باورهای مختلفی آغاز می‌کنند و می‌توان گفت که انتخاب همسر تحت تأثیر نگرش‌های افراد نسبت به ویژگی‌های شخص خاص، ازدواج، مراسم و پیام‌های اجتماعی است. در واقع، ایده‌ها، نگرش‌ها و باورهای افراد، روش‌ها و ملاک‌های انتخاب همسر آنان را هدایت می‌کنند.

نگرش‌های افراد به ازدواج و انتخاب همسر می‌تواند مثبت یا منفی باشد. این نگرش‌ها آنچه افراد درباره ازدواج فکر می‌کنند را انعکاس می‌دهد و بر ادراکات آنان در مورد دنیای پیرامون اثر می‌گذارد. این نگرش‌ها شامل اجزای مهمی درباره ازدواج، کنترل مشکلات ازدواج و اثرگذاری بر امکان ازدواج و تعیین زمان ازدواج هستند (سعادت و اعتمادی^۴، ۲۰۱۶). پیش از ازدواج، افراد پیش‌فرض‌ها و نگرش‌هایی درباره ازدواج و همسر ایده‌آل دارند که به طور کامل از فلسفه وجودی این پیش‌فرض‌ها و نگرش‌ها آگاه نیستند. به علاوه، به دلیل این‌که ایده‌ها و نگرش‌ها درباره روابط عاشقانه مستقل از محیط اجتماعی نیستند، افراد رفتار اجتماعی و بین‌فردی خود را نیز بر پایه این قبیل باورها و نگرش‌ها درباره ازدواج سازمان‌دهی می‌کنند (فلتچر و سیمپسون^۵، ۲۰۰۰).

نگرش‌های مرتبط با انتخاب همسر از عوامل مهم تأثیرگذار در آمادگی برای ازدواج و پیش‌بین رضایت زناشویی هستند. بر اساس پژوهش‌ها، انتظارات و نگرش‌های غیرواقع‌بینانه درباره ازدواج که بر اساس مفروضات تحریف‌شده بنا شده‌اند، منجر به رضایت کمتر در یک رابطه می‌شوند (کوردک^۶، ۱۹۹۳) و بین رضایت از روابط عاشقانه و باورهای انتخاب همسر رابطه معناداری وجود دارد (بورت، تامپسون، واگل و شاونولت^۷، ۲۰۰۹). از طرف دیگر این نگرش‌ها بر فرایند انتخاب همسر تأثیر مستقیمی دارند. برای مثال، لارسون^۸ (۱۹۹۲) چندین باور و نگرش اساسی را که افراد در انتخاب همسر به حساب می‌آورند، جمع‌آوری کرده و نشان داده است که باورهایی مثل «یکی و فقط یکی» (این‌که فقط یک شخص مناسب در دنیا هست که فرد می‌تواند با او ازدواج کند) و باور «جفت کامل» که پیشنهاد می‌کند نباید تا وقتی که جفت کاملی پیدا شود، ازدواج کرد، باعث می‌شود که فرد مدت‌زمان زیادی منتظر بماند و مشکلات زیادی در تصمیم‌گیری برای ازدواج داشته باشد. همچنین نگرش فرد درباره «کامل بودن خود» قبل از ازدواج ممکن است با ایجاد احساس بی‌کفایتی، ضعف و دلسردی، فرد را تا مدت‌ها از جست‌وجوی سازنده و مؤثر برای یک همسر مناسب و تشکیل خانواده بازدارد. بنابراین درک و شناخت بیشتر درباره نگرش‌های مرتبط با انتخاب همسر و شناسایی و ارزیابی این نگرش‌ها می‌تواند به متخصصان و مشاوران برای آماده‌سازی افراد جهت انتخاب و ازدواج موفق کمک کند.

عوامل مختلف فرهنگی، اجتماعی و روان‌شناختی بر نگرش‌های افراد نسبت به ازدواج و انتخاب همسر تأثیرگذارند. یکی از این عوامل ارزیابی‌هایی است که افراد قبل از ازدواج انجام می‌دهند و با توجه به نتایج ارزیابی آموزشی‌هایی دریافت می‌کنند. با توجه به این‌که افراد قبل از ازدواج بیشتر هیجانی هستند تا منطقی، ارزیابی‌ها و بعد از آن آموزش‌ها و مشاوره‌های فردی و گروهی به آن‌ها فرصتی برای شفاف‌سازی انتظارات غیرواقع‌بینانه و نگرش‌ها و باورهای مبهم خود، بر خلاف حال و هوای هیجانی و عاشقانه موجود در رابطه‌شان می‌دهد (اولسون، دفراین^۹ و اولسون، ۱۹۹۹). در واقع، تصحیح نگرش نسبت به انتخاب همسر، یکی از مهارت‌هایی است که در بیشتر برنامه‌های پیش از ازدواج برای ایجاد یک ساختار زناشویی سالم، گنجانده شده است. تحقیقات نشان داده‌اند که این قبیل برنامه‌ها تأثیرات مثبتی بر اصلاح نگرش‌ها و باورهای افراد درباره انتخاب همسر و ازدواج داشته است (سعادت و اعتمادی، ۲۰۱۶؛ بوروسکی و تامبلینگ^{۱۰}، ۲۰۱۵؛ اولسون و همکاران، ۱۹۹۹). این آموزش‌ها بر افزایش کیفیت و ثبات رابطه زناشویی و کاهش تعارض زوج‌ها پس از ازدواج تأثیر داشته (استانلی، اماتو، جانسون و مارکمن^{۱۱}، ۲۰۰۶) و زوج‌هایی که این قبیل آموزش‌های پیش

از ازدواج را دریافت می‌کنند، ۳۱ درصد کمتر احتمال طلاق در موردشان وجود دارد (جیسون^{۱۲}، ۲۰۰۶). بنابراین یکی از دغدغه‌های متخصصان و مشاوران ازدواج، ارزیابی و سنجش نگرش‌های افراد در مورد انتخاب همسر و ازدواج بوده است؛ به عنوان مثال السون (۲۰۰۱) پرسشنامه‌ای طراحی کرد با ۴۵ سؤال که شامل سه خرده‌مقیاس نگرش و مهارت افراد در مورد آشنایی و نامزدی، نگرش افراد در رابطه با عشق و نگرش و مهارت افراد در مورد ارتباط و حل تعارض است. کوب و همکاران (۲۰۰۳) یک ابزار ۳۲ سؤالی برای اندازه‌گیری باورهای انتخاب همسر به نام مقیاس نگرش عشق و انتخاب همسر تهیه کرده‌اند. این ابزار با شش خرده‌مقیاس باورهای الزام‌آور و محدودکننده را ارزیابی می‌کند. پارک^{۱۳} (۲۰۱۲) به منظور ارزیابی نگرش به ازدواج پرسشنامه‌ای ۳۶ سؤالی طراحی کرد که شامل سه خرده‌مقیاس قصد ازدواج، نگرش‌های کلی نسبت به ازدواج و جنبه‌های ازدواج است. در ایران نیز میراحمدی، فاتحی‌زاده، اعتمادی و پسندیده^{۱۴} (۱۳۹۸) پرسشنامه‌ای برای اندازه‌گیری باورهای مرتبط با انتخاب همسر ساخته‌اند که شش خرده‌مقیاس باورهای مربوط به عشق، باورهای فرایند ازدواج و زندگی مشترک، باورهای رابطه جنسی، باورهای انتخاب همسر، باورهای فرایند ازدواج و باورهای نقش جنسیتی را شامل می‌شود.

بنابراین با توجه به اهمیت نگرش‌های انتخاب همسر در فرایند ازدواج، اجرای پژوهش در زمینه شناسایی دقیق‌تر این نگرش‌ها در بافت جامعه ایرانی و از طرف دیگر ساخت ابزاری برای سنجش و ارزیابی این نگرش‌ها به منظور شناسایی نگرش‌های ناکارآمد و انجام مداخلاتی در جهت کاهش این نگرش‌های ناکارآمد می‌تواند گامی در جهت کاهش آسیب‌های زناشویی و پیشگیری از طلاق در جامعه باشد. بنابراین در این پژوهش به ساخت پرسشنامه نگرش‌های مربوط به انتخاب همسر در دختران در آستانه ازدواج و سپس تعیین ساختار عاملی و پایایی این پرسشنامه پرداخته شده است.

روش

جامعه آماری این پژوهش، دختران در آستانه ازدواج بین سنین ۱۸ تا ۳۵ ساله بود. نمونه در مرحله کیفی ۱۵ دختر در آستانه ازدواج و در مرحله اعتباریابی پرسشنامه ۳۵۰ دختر در آستانه ازدواج بود که با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها در مرحله کیفی از روش مصاحبه عمیق و نیمه‌ساختاریافته استفاده شد. برای تدوین سؤالات مصاحبه، ادبیات پژوهش مرور شد و با مشورت استادان سؤالات در قالبی منسجم طراحی شد. مصاحبه‌ها با سؤالی کلی در زمینه ازدواج و نگرش به آن شروع شد (نگرش شما نسبت به انتخاب و همسرگزینی چیست؟ از دیدگاه شما فرایند انتخاب چگونه باید باشد؟) مصاحبه‌کننده پس از طرح این سؤالات کلی مسیر گفت‌وگو را با فرد مصاحبه‌شونده طی می‌کرد و بر ابعاد ریزتر نگرشی متمرکز می‌شد.

هم‌چنین در طول انجام پژوهش از سؤالات کاوش‌گرانه مانند (می‌توانید در این‌باره توضیح بیشتری دهید؟ یا می‌شود منظورتان را واضح‌تر بیان کنید؟) جهت دستیابی به جزئیات و اطلاعات غنی‌تر استفاده شد. توالی پرسش‌ها به فرایند مصاحبه و پاسخ هر یک از مشارکت‌کنندگان بستگی داشت و برای همه شرکت‌کنندگان یکسان نبود. تعداد ۱۵ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با دختران در آستانه ازدواج که هر کدام ۷۵-۶۰ دقیقه به طول انجامید و زمان مصاحبه (ساعت دقیق مصاحبه) و محل مصاحبه از قبل توسط فرد پژوهشگر با توافق

مشارکت‌کننده مشخص شد. حجم نمونه نیز مبتنی بر اصل اشباع بود، در واقع فرایند مصاحبه با نمونه‌ها تا هنگامی ادامه پیدا کرد که در جریان کسب اطلاعات هیچ داده جدیدی پدیدار نشد و این اتفاق در پانزدهمین مصاحبه به وقوع پیوست.

داده‌ها در طول یک دوره سه‌ماهه جمع‌آوری و ثبت شد. سپس با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون (نقل‌قول‌ها، گزاره‌های مهم، زیرمقوله‌ها و مقوله اصلی) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و تعداد ۱۲ مقوله شناسایی شد که عبارت بودند از: عقلانیت و منطق‌گرایی، واقع‌گرایی، باور به خودشناسی، باور به دیگرشناسی، الزامی تلقی‌کردن رابطه شناختی، الزامی‌انگاشتن برخورداری از آمادگی‌های چندگانه، باور به تناسب‌سنجی، ایده‌آل‌گرایی چندگانه، باور به نگرش عشق صرفاً کافی است، خوش‌بینی مفرط، محدودکننده دانستن انتخاب و ازدواج، راه‌گریز انگاشتن انتخاب و ازدواج.

سپس با تکیه بر مضامین استخراجی از فرایند تجزیه و تحلیل پرسشنامه‌ای در قالب ۷۱ گویه طراحی شد. پرسشنامه دارای دو خرده‌مقیاس باورهای کارآمد و باورهای ناکارآمد است. گویه‌ها مبتنی بر مقیاس هفت درجه‌ای لیکرت طراحی و از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف نمره‌گذاری شدند (کاملاً موافق: ۷، موافق: ۶، ... و کاملاً مخالف: ۱). نمره فرد از طریق جمع نمرات به دست می‌آید. هرچه نمره فرد بالاتر باشد، یعنی بیشتر دارای آن نگرش است و برعکس. به منظور اعتبار محتوای پرسشنامه، سؤالات طراحی‌شده در اختیار پنج تن از متخصصان حوزه مشاوره و ازدواج (هیئت علمی دانشگاه اصفهان) قرار داده شد و از آن‌ها خواسته شد تا پرسشنامه را بررسی و تحلیل کنند.

در نهایت بر اساس نتایج مطالعه مقدماتی و نظرات ارائه‌شده توسط استادان، پاره‌ای تغییرات لفظی و مفهومی در پرسشنامه اعمال شد و نسخه نهایی تهیه شد. سپس پرسشنامه نهایی بین ۳۵۰ نفر از دختران در آستانه ازدواج که با روش در دسترس انتخاب شدند، توزیع شد و همسانی درونی آن از طریق روش آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار گرفت. پس از اجرای پرسشنامه ۱۴ گویه از گویه‌هایی که همبستگی پایینی داشتند، حذف شد و ۵۷ گویه باقی ماند. مقولات یافت‌شده و بعضی از گویه‌های مربوط به آن در جدول ۱ آورده شده است. به منظور بررسی روایی ملاکی پرسشنامه طراحی‌شده از مقیاس براتن و روزن استفاده شد.

مقیاس نگرش به ازدواج: مقیاس نگرش به ازدواج توسط براتن و روزن (۱۹۹۸) ساخته شده است. این مقیاس شامل ۲۳ گزاره با مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت، از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف است که باورها و نگرش‌های مربوط به ازدواج را می‌سنجند. گزاره‌های ۱، ۳، ۵، ۸، ۱۲، ۱۶، ۱۹، ۲۰ و ۲۳ به طور معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. از طریق جمع نمرات گزاره‌ها، نمره کلی که حداقل ۲۳ و حداکثر ۹۲ است، به دست می‌آید. نمرات بالاتر نشان‌دهنده نگرش مثبت‌تر نسبت به ازدواج است. از آزمودنی‌ها خواسته شده که میزان موافقت یا مخالفت خود با هر گزاره را مشخص کنند. نتایج پژوهش در خصوص پایایی نیز نشان داد که مقیاس نگرش به ازدواج از ضریب پایایی مناسب و کافی برخوردار است (نیلفروشان و همکاران، ۱۳۹۲). در پژوهش حاضر پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ (۰/۷۹) محاسبه شد.

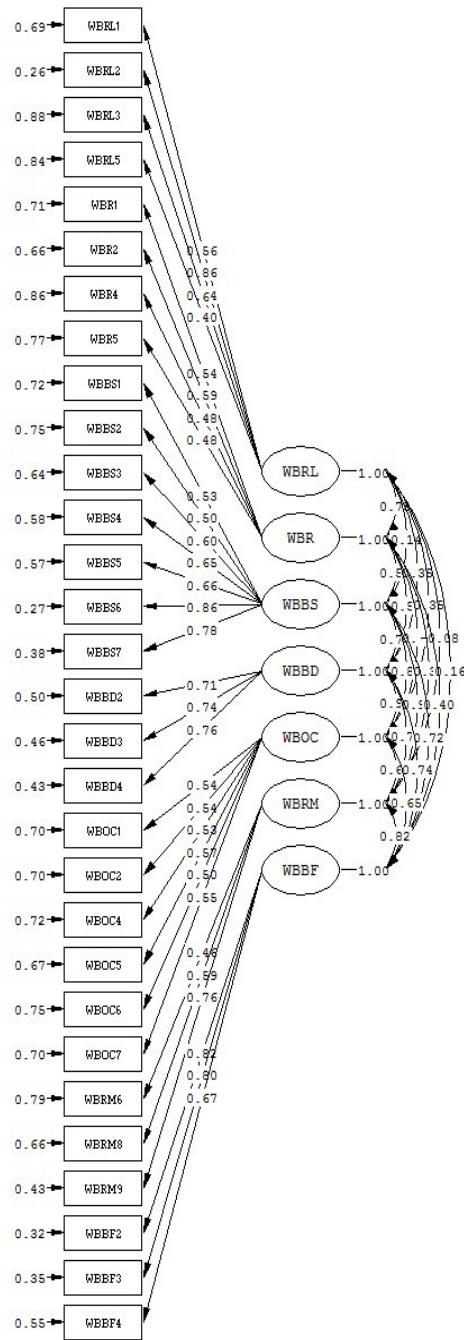
جدول ۱: مقولات یافت‌شده در ساخت پرسشنامه و بعضی از گویه‌های مربوط به آن

مقوله‌های اصلی	زیرمقوله‌ها	نمونه گویه‌ها
باورهای کارآمد	عقلانیت و منطق‌گرایی	- با انتخاب منطقی به عشق می‌رسیم. - برای انتخاب همسر بیشتر از احساسات، باید از عقل در تصمیم‌گیری کمک گرفت. - قبل از انتخاب باید به صورت عقلانی خود و طرف مقابل را مورد بررسی قرار دهیم و با بررسی تمامی جوانب انتخاب کنیم.
	واقع‌گرایی	- برای انتخاب همسر، همه معیارهایم را با واقعیت می‌سنجم تا ببینم کدام مورد به واقعیت می‌خورد و کدام یک نمی‌خورد. - من مطالب علمی را مطالعه و سعی می‌کنم از دیدگاه متخصصان بفهمم که چه معیارهایی ازدواج موفق را پیش‌بینی می‌کند تا از آن‌ها بهره ببرم. - ازدواج رمانتیک را به ازدواجی که بر مبنای واقعیت باشد، ترجیح می‌دهم. - اگر واقعیات را در ازدواج مدنظر قرار دهم، انتخاب موفق‌تری خواهم داشت.
	باور به خودشناسی	- به نظر من تا زمانی که نمی‌دانم چه انتظاراتی از زندگی زناشویی و زوجیت دارم بهتر است انتخاب نکنم و دست نگه دارم. - اگر خودم را بشناسم و بدانم چه کسی هستم و از ازدواج چه چیزی می‌خواهم، انتخاب بهتری خواهم داشت. - در انتخاب همسر باید معیارهای خود را بشناسی و بدانی از ازدواج چه می‌خواهی. - باور دارم که برای انتخاب موفق باید بینشی از شخصیت و ابعادش پیدا کنم.
	باور به دیگرشناسی	- اگر از طرف مقابل شناخت خوبی به دست نیآورم، انتخاب خوبی نخواهم داشت. - قبل از انتخاب، بافت خانواده همسر را مورد بررسی قرار می‌دهم. - قبل از این‌که فردی را انتخاب کنم، او را دقیقاً مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهم.
	الزامی تلقی کردن رابطه شناختی	- با ارتباطات چارچوب‌مند و گفت‌وگوهای متعدد می‌توان فرد را شناخت. - به نظر من آشنایی قبل از انتخاب، ضروری است. - برای این‌که طرف مقابلم را بشناسم با نظارت اطرافیان رابطه‌ای منطقی، به دور از احساسات و عواطف ایجاد می‌کنم. - برای رسیدن به شناخت ناچار به ایجاد یک رابطه مطلوب و عاقلانه موقتی بین طرفین هستیم.
باورهای ناکارآمد	الزامی انگاشتن برخورداری از آمادگی‌های چندگانه	- توانایی توجه به نیازهای همسر، از شرایط آمادگی ازدواج است. - این‌که از لحاظ اجتماعی چقدر رشد کرده باشیم در انتخاب‌مان تأثیر می‌گذارد. - برای انتخاب همسر لازم است به سطحی از رشد اخلاقی رسیده باشیم.
	باور به تناسب‌سنجی	- برای این‌که انتخاب موفق داشته باشم، ارزش‌های مهم زندگی‌ام را با همسر آینده‌ام مورد بررسی و تطبیق قرار می‌دهم. - انتظاراتم از ازدواج را با همسر آینده‌ام مورد بررسی و تطبیق قرار می‌دهم. - علانقی که دارم را با همسر آینده‌ام مورد بررسی و تطبیق قرار می‌دهم.
	ایده‌آل‌گرایی چندگانه	- کسی را که انتخاب می‌کنم، باید از لحاظ مادی همه چیز داشته باشد و هیچ کمبودی نداشته باشد. - فردی که انتخاب می‌کنم، باید از لحاظ ظاهری بسیار ایده‌آل و کامل باشد. - فردی که انتخاب می‌کنم، باید از لحاظ اخلاقی کامل و به دور از هرگونه عیبی باشد. - کسی که انتخاب می‌کنم، باید کاملاً مشابه من باشد.

<p>- باور به نگرش عشق صرفاً کافی است</p>	<p>- وقتی عاشق طرف مقابل باشم و او هم عاشقم باشد، انتخاب خوبی داشته‌ام. - عشق به تنهایی از پس همه مشکلات زندگی برمی‌آید. - وقتی حس خوبی به همدیگر داریم، نیازی نیست با بررسی عوامل دیگر به احساس هم لطمه بزنیم.</p>
<p>خوش‌بینی مفرط</p>	<p>- به نظر من ازدواج فقط شانس است، اگر شانست خوب باشد همه چیز خوب پیش می‌رود. - مهم این است که فرد ازدواج کند بقیه مسائل حل خواهد شد. - من آدم خوش‌شانسی هستم و مطمئنم انتخاب خوبی خواهم داشت.</p>
<p>محدودکننده دانستن انتخاب و ازدواج</p>	<p>- ازدواج موجب محدودیت انسان می‌شود و آزادی‌های او را می‌گیرد. - ازدواج مانع پیشرفت‌هایی مثل ادامه تحصیل، کار و... می‌شود. - ازدواج مانند افتادن در چاله، دردسرساز است.</p>
<p>راه‌گریز انگاشتن انتخاب و ازدواج</p>	<p>- با انتخاب همسر و ازدواج، مشکلات اقتصادی پایان می‌یابد. - وقتی ازدواج می‌کنی، از رنج تنهایی برای همیشه خلاص می‌شوی. - با انتخاب همسر و ازدواج از مشکلات خانوادگی نجات پیدا می‌کنم.</p>

یافته‌ها

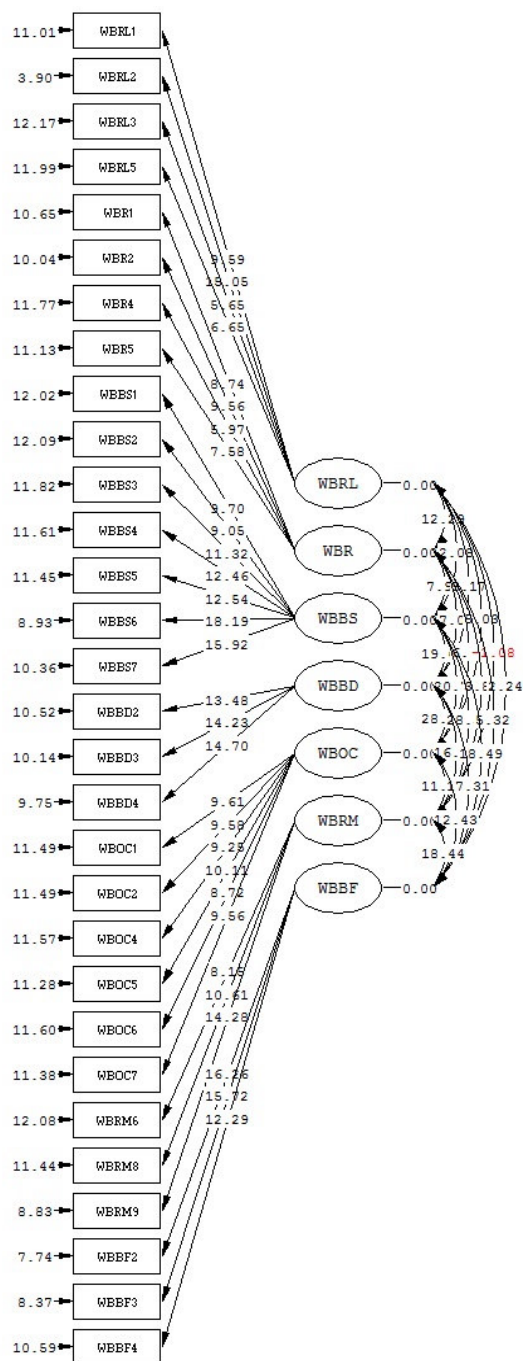
برای بررسی ساختار عاملی و اعتباریابی پرسشنامه باورهای کارآمد از تحلیل عاملی تأییدی (CFA)^{۱۵} استفاده شد. شکل ۱ مدل عاملی در حالت استاندارد ارائه شده برای پرسشنامه باورهای کارآمد را نشان می‌دهد. جدول ۲ کدهای این تحلیل را نشان می‌دهد. شایان ذکر است از نظر آماری پیشنهاد می‌شود که عامل‌های دارای مقدار وزن رگرسیونی استاندارد (بار عاملی) بیش از ۰/۴ معنادار و قابل قبول تلقی شوند (کلمپر، ۱۹۹۵)، بنابراین همه وزن‌های رگرسیونی در مدل مورد بررسی مقادیر بزرگ‌تر از ۰/۴۰ دارند، بنابراین از نظر بار عاملی در حد قابل قبولی قرار دارند و عامل‌هایی که کمتر از این مقدار بودند، حذف شدند. با توجه به این امر سؤال ۳۲ (عقلانیت و منطق‌گرایی)، ۲۳ (واقع‌گرایی)، ۴ (باور به دیگرشناسی)، ۴۲ و ۶۲ (الزامی تلقی کردن رابطه شناختی)، ۱۰، ۱۸، ۲۰، ۲۱، ۲۴ و ۲۵ (الزامی انگاشتن برخورداری از آمادگی‌های چندگانه) و ۴۰ (باور به تناسب‌سنجی) در مرحله اول تحلیل عاملی حذف شدند. هم‌چنین با توجه به ضرایب معناداری (شکل ۲) و بر اساس سطح معناداری ۰/۰۵ که برای معنادار بودن هر سؤال مطرح است، مشاهده می‌شود این میزان برای تمام سؤالات بعد از سؤالات با بار عاملی کمتر از ۰/۴۰ در شکل ۲ مطلوب است (بیشتر از ۱/۹۶ یا کمتر از ۱/۹۶-).

Chi-Square=766.06, df=384, P-value=0.45080, RMSEA=0.047

شکل ۱: مدل عاملی در حالت استاندارد باورهای کارآمد

Chi-Square=766.06, df=384, P-value=0.45080, RMSEA=0.047

شکل ۲: مدل عاملی در حالت معناداری باورهای کارآمد

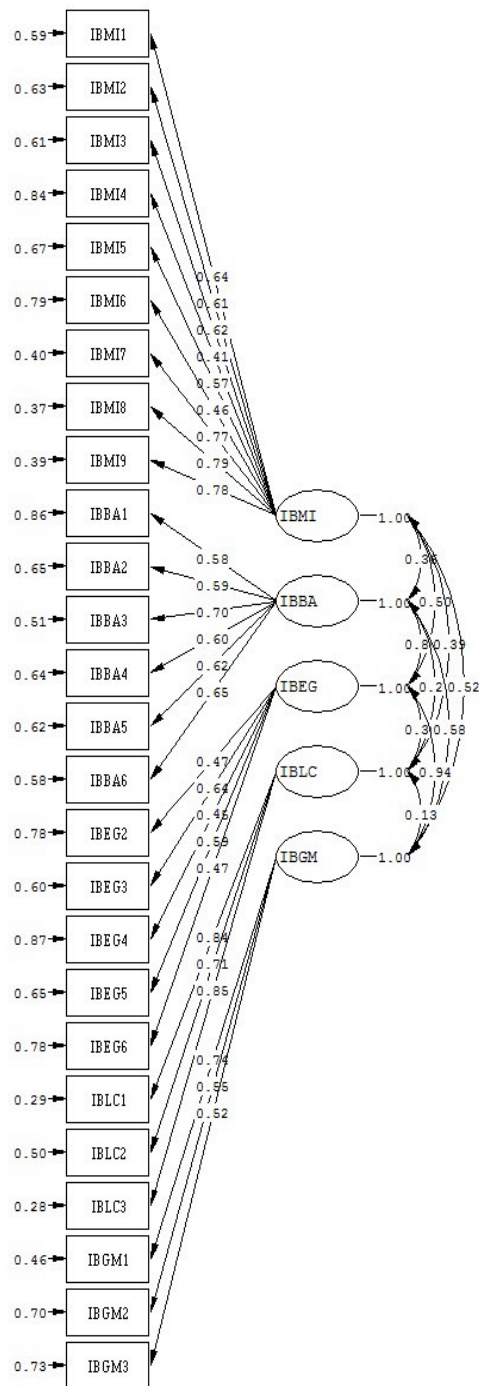
شاخص‌های برازش مدل عاملی باورهای کارآمد در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: شاخص‌های برازش مدل عاملی باورهای کارآمد

گروه‌بندی شاخص‌ها	نام شاخص	اختصار	مدل اولیه	برازش قابل قبول
شاخص‌های برازش مطلق	نسبت χ^2 بر df	X	۱/۹۹	کوچک‌تر از ۵
	شاخص نیکویی برازش	GFI	۰/۹۹	نزدیک به یک
	شاخص نیکویی برازش اصلاح‌شده	AGFI	۰/۹۷	نزدیک به یک
شاخص‌های برازش تطبیقی	شاخص برازش هنجار شده	NFI	۰/۹۹	$NFI > 0.90$
	شاخص برازش تطبیقی	CFI	۱	$CFI > 0.90$
	شاخص برازش افزایشی	IFI	۱	$IFI > 0.90$
شاخص‌های برازش مقتصد	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	RMSEA	۰/۰۴	کمتر از ۸ درصد

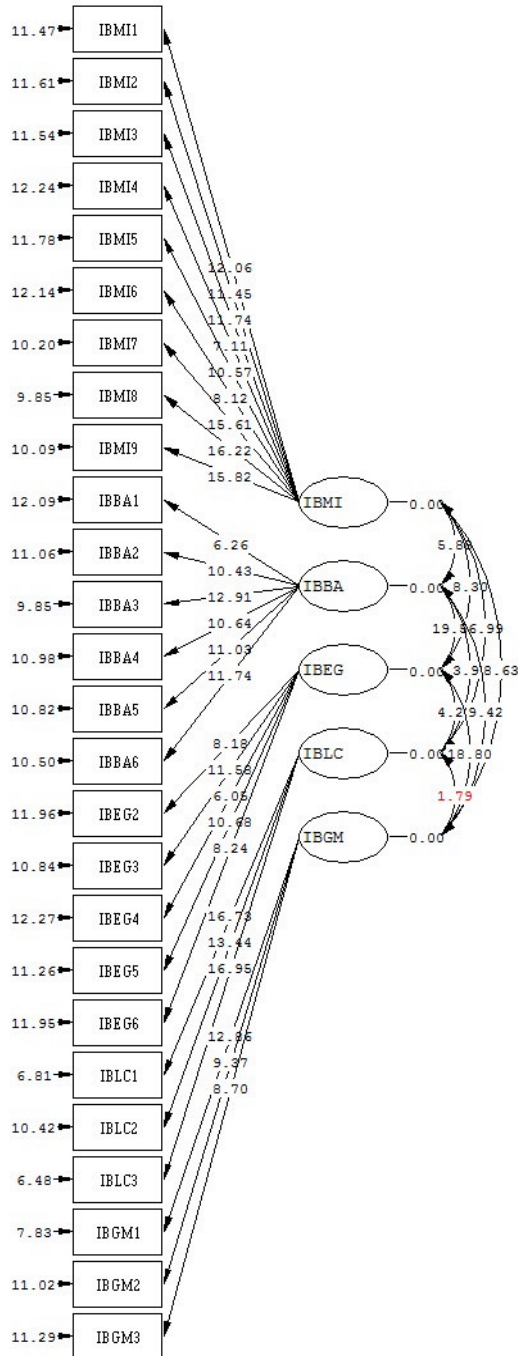
جدول ۲ شاخص‌های برازش کلی مدل را نشان می‌دهد. مقدار ریشه میانگین مجذورات خطاهای برآورد (RMSEA) زیر ۰/۰۵ به دست آمده است که به عنوان مهم‌ترین شاخص برآورد برازش مدل، نشان می‌دهد مدل مفروض با مقادیر مشاهده شده برازش دارد. شاخص نیکویی برازش (GFI) و شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI) و شاخص برازش تطبیقی (CFI) همگی بالاتر از ۰/۹ به دست آمده و همگی نشانگر برازش مقبول مدل است. بر این اساس در مجموع می‌توان چنین استنباط کرد که پرسشنامه، با داده‌های میدانی برازش دارد و ساختار عاملی مفروض مورد تأیید است.

برای بررسی ساختار عاملی و اعتباریابی پرسشنامه باورهای ناکارآمد از تحلیل عاملی تأییدی (CFA) استفاده شد. شکل ۳ مدل عاملی در حالت استاندارد ارائه شده برای پرسشنامه باورهای ناکارآمد را نشان می‌دهد. جدول ۳ کدهای این تحلیل را نشان می‌دهد. در این بعد نیز همه وزن‌های رگرسیونی مقادیر بزرگ‌تر از ۰/۴۰ دارند، بنابراین از نظر بار عاملی در حد قابل قبولی قرار دارند و عواملی که کمتر از این مقدار بودند، حذف شدند. با توجه به این امر سؤال ۵۷ (ایده‌آل‌گرایی چندگانه) و ۹ (خوش‌بینی مفرط) در مرحله اول تحلیل عاملی حذف شدند. هم‌چنین با توجه به ضرایب معناداری شکل ۴ - و بر اساس سطح معناداری ۰/۰۵ برای تمام سؤالات - سؤالات با بار عاملی کمتر از ۰/۴۰ در شکل ۴ مطلوب است.

Chi-Square=237.79, df=289, P-value=0.61034, RMSEA=0.032

شکل ۳: مدل عاملی در حالت استاندارد باورهای ناکارآمد

Chi-Square=237.79, df=289, P-value=0.61034, RMSEA=0.032

شکل ۴: مدل عاملی در حالت معناداری باورهای ناکارآمد

شاخص‌های برازش مدل عاملی باورهای ناکارآمد در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳: شاخص‌های برازش مدل عاملی باورهای ناکارآمد

گروه‌بندی شاخص‌ها	نام شاخص	اختصار	مدل اولیه	برازش قابل قبول
شاخص‌های برازش مطلق	نسبت chi-square بر df	X	۰/۸۲۲	کوچکتر از ۵
	شاخص نیکویی برازش	GFI	۱	نزدیک به یک
	شاخص نیکویی برازش اصلاح‌شده	AGFI	۰/۹۸	نزدیک به یک
شاخص‌های برازش تطبیقی	شاخص برازش هنجار شده	NFI	۱	$NFI > 0.90$
	شاخص برازش تطبیقی	CFI	۱	$CFI > 0.90$
	شاخص برازش افزایشی	IFI	۱	$IFI > 0.90$
شاخص‌های برازش مقتصد	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	RMSEA	۰/۰۳	کمتر از ۸ درصد

جدول ۳ شاخص‌های برازش کلی مدل را نشان می‌دهد. مقدار ریشه میانگین مجذورات خطاهای برآورد (RMSEA) زیر ۰/۰۵ به دست آمده است که به عنوان مهم‌ترین شاخص برآورد برازش مدل، نشان می‌دهد مدل مفروض با مقادیر مشاهده‌شده برازش دارد. شاخص نیکویی برازش (GFI) و شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI) و شاخص برازش تطبیقی (CFI) همگی بالاتر از ۰/۹ به دست آمده و همگی نشانگر برازش مقبول مدل است. بر این اساس در مجموع می‌توان چنین استنباط کرد که پرسشنامه، با داده‌های میدانی برازش دارد و ساختار عاملی مفروض مورد تأیید است.

برای بررسی روایی ملاکی پرسشنامه طراحی شده از ضریب همبستگی پیرسون به بررسی رابطه باورهای کارآمد و ناکارآمد با مقیاس نگرش به ازدواج براتن و روزن استفاده شد. نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی روایی ملاکی در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴: نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین باورهای

کارآمد و ناکارآمد با نگرش به ازدواج

متغیر	باورهای کارآمد	باورهای ناکارآمد
نگرش به ازدواج	۰/۴۹ ^{**}	-۰/۵۴ ^{**}

بر اساس نتایج ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر نگرش به ازدواج با باورهای کارآمد با ضریب همبستگی ۰/۴۹ رابطه مثبت و معنادار و بین متغیر نگرش به ازدواج با باورهای کارآمد با ضریب همبستگی -۰/۵۴ رابطه منفی و معنادار وجود دارد ($p < 0.01$). در نتیجه می‌توان گفت پرسشنامه طراحی شده برای اندازه‌گیری باورهای کارآمد و باورهای ناکارآمد در رابطه با ازدواج از روایی ملاکی مطلوبی برخوردار است. برای بررسی پایایی پرسشنامه ساخته‌شده، کارکردهای کارآمد و ناکارآمد از طریق محاسبه همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ انجام شد. ضرایب پایایی پرسشنامه در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵: ضریب پایایی پرسشنامه باورهای کارآمد و ناکارآمد

متغیرها	ضریب پایایی	همبستگی با نمره کل	تغییرات مقیاس بعد از حذف سؤال	
			واریانس	میانگین
عقلانیت و منطق‌گرایی ۱	۰/۷۷	۰/۴۳	۶/۹۹	۱۷/۰۷
عقلانیت و منطق‌گرایی ۲		۰/۶۴	۵/۸۱	۱۶/۸۰
عقلانیت و منطق‌گرایی ۳		۰/۵۶	۶/۲۶	۱۶/۸۳
عقلانیت و منطق‌گرایی ۴		۰/۵۵	۶/۷۳	۱۶/۶۴
واقع‌گرایی ۱	۰/۸۴	۰/۵۴	۷/۱۱	۱۶/۶۰
واقع‌گرایی ۲		۰/۶۵	۴/۴۳	۱۲/۸۷
واقع‌گرایی ۳		۰/۷۵	۴/۴۰	۱۲/۶۷
واقع‌گرایی ۴		۰/۶۱	۵/۰۴	۱۲/۴۹
واقع‌گرایی ۵		۰/۷۱	۴/۹۵	۱۲/۴۶
باور به خودشناسی ۱	۰/۸۶	۰/۶۹	۴/۶۹	۱۲/۸۷
باور به خودشناسی ۲		۰/۶۹	۴/۹۵	۱۲/۵۱
باور به خودشناسی ۳		۰/۷۳	۴/۳۴	۱۲/۸۰
باور به خودشناسی ۴		۰/۷۳	۴/۶۸	۱۲/۶۹
باور به خودشناسی ۵		۰/۷۲	۷/۶۹	۱۷/۷۷
باور به خودشناسی ۶		۰/۸۱	۷/۷۶	۱۷/۵۷
باور به خودشناسی ۷		۰/۷۸	۷/۸۷	۱۷/۵۹
باور به دیگرشناسی ۱	۰/۷۷	۰/۵۲	۶/۱۵	۱۷/۰۳
باور به دیگرشناسی ۲		۰/۵۲	۶/۳۷	۱۶/۶۶
باور به دیگرشناسی ۳		۰/۶۱	۶/۰۵	۱۶/۶۷
الزامی تلقی کردن رابطه شناختی ۱	۰/۸۴	۰/۷۲	۵/۱۲	۱۲/۸۴
الزامی تلقی کردن رابطه شناختی ۲		۰/۷۰	۵/۰۹	۱۳/۰۰
الزامی تلقی کردن رابطه شناختی ۳		۰/۵۳	۵/۳۷	۱۲/۸۷
الزامی تلقی کردن رابطه شناختی ۴		۰/۷۶	۵/۲۲	۱۲/۸۰
الزامی تلقی کردن رابطه شناختی ۵		۰/۶۱	۵/۲۷	۱۷/۳۴
الزامی تلقی کردن رابطه شناختی ۶		۰/۷۰	۵/۵۳	۱۷/۳۳
الزامی‌انگاشتن برخورداری از آمادگی‌های چندگانه ۱	۰/۸۲	۰/۵۳	۵/۲۱	۱۷/۶۶
الزامی‌انگاشتن برخورداری از آمادگی‌های چندگانه ۲		۰/۶۷	۵/۷۷	۱۷/۱۷
الزامی‌انگاشتن برخورداری از آمادگی‌های چندگانه ۳		۰/۶۴	۵/۵۲	۱۷/۴۱
باور به تناسب‌سنجی ۱	۰/۷۶	۰/۵۱	۲/۵۳	۱۳/۰۷
باور به تناسب‌سنجی ۲		۰/۵۰	۳/۰۶	۱۲/۹۶
باور به تناسب‌سنجی ۳		۰/۷۲	۲/۱۸	۱۳/۲۹
راه‌گریز انگاشتن انتخاب و ازدواج ۱	۰/۸۳	۰/۶۰	۳/۴۸	۱۳/۲۷
راه‌گریز انگاشتن انتخاب و ازدواج ۲		۰/۷۷	۳/۱۸	۱۳/۱۶
راه‌گریز انگاشتن انتخاب و ازدواج ۳		۰/۵۸	۳/۷۰	۱۳/۰۱
محدودکننده دانستن انتخاب و ازدواج ۱	۰/۸۰	۰/۷۳	۲/۹۳	۱۳/۰۳
محدودکننده دانستن انتخاب و ازدواج ۲		۰/۵۳	۲/۸۳	۱۳/۱۶
محدودکننده دانستن انتخاب و ازدواج ۳		۰/۶۵	۳/۳۸	۱۲/۸۰
خوش‌بینی مفرط ۱	۰/۷۳	۰/۴۹	۲/۸۳	۱۳/۰۱
خوش‌بینی مفرط ۲		۰/۵۹	۲/۹۲	۱۲/۷۴
خوش‌بینی مفرط ۳		۰/۵۲	۴/۱۴	۱۲/۲۶
خوش‌بینی مفرط ۴		۰/۵۸	۲/۹۶	۱۳/۰۳

۱۳/۲۹	۲/۱۸	۰/۵۹	۰/۷۲		خوش‌بینی مفرط ۵
۱۲/۱۴	۳/۹۸	۰/۶۴	۰/۵۳	۰/۷۲	باور به نگرش عشق صرفاً کافی است ۱
۱۲/۱۵	۴/۴۰	۰/۷۱	۰/۳۵		باور به نگرش عشق صرفاً کافی است ۲
۱۲/۱۶	۳/۷۲	۰/۵۸	۰/۶۳		باور به نگرش عشق صرفاً کافی است ۳
۱۲/۱۹	۳/۷۵	۰/۶۱	۰/۵۷		باور به نگرش عشق صرفاً کافی است ۴
۱۲/۸۰	۴/۳۴	۰/۸۲	۰/۷۳		باور به نگرش عشق صرفاً کافی است ۵
۱۲/۱۴	۵/۲۰	۰/۷۵	۰/۶۳	۰/۷۰	ایده‌آل‌گرایی چندگانه ۱
۱۲/۷۱	۵/۰۴	۰/۷۷	۰/۶۰		ایده‌آل‌گرایی چندگانه ۲
۱۲/۵۲	۵/۰۲	۰/۷۴	۰/۶۴		ایده‌آل‌گرایی چندگانه ۳
۱۲/۳۷	۴/۹۳	۰/۷۵	۰/۶۲		ایده‌آل‌گرایی چندگانه ۴
۱۲/۸۷	۴/۴۳	۰/۸۲	۰/۶۵		ایده‌آل‌گرایی چندگانه ۵
۱۲/۶۷	۴/۴۰	۰/۷۶	۰/۷۵		ایده‌آل‌گرایی چندگانه ۶
۱۲/۴۹	۵/۰۴	۰/۸۲	۰/۶۱		ایده‌آل‌گرایی چندگانه ۷
۱۲/۴۶	۴/۹۵	۰/۷۹	۰/۷۱		ایده‌آل‌گرایی چندگانه ۸
۱۲/۸۷	۴/۶۹	۰/۸۳	۰/۶۹		ایده‌آل‌گرایی چندگانه ۹

همان‌طور که در جدول ۵ نشان داده شده، در همه زیرمقیاس‌های پرسشنامه باورهای کارآمد و ناکارآمد ضرایب پایایی به حد مورد نیاز رسیده‌اند تمامی ضرایب پایایی بالاتر از ۰/۷۰ به دست آمده است ($I >= 0.70$). نتایج جدول فوق در مجموع، از پایایی مناسب پرسشنامه طراحی شده حمایت می‌کند ($I = 0.94$).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ساخت و اعتباریابی یک آزمون مناسب برای ارزیابی نگرش‌های انتخاب همسر در دختران در آستانه ازدواج انجام شد. با توجه به جدول و شاخص‌های برازش کلی مدل مقدار ریشه میانگین مجذورات خطاهای برآورد (RMSEA) زیر ۰/۰۵ به دست آمده که به عنوان مهم‌ترین شاخص برآورد برازش مدل، نشان می‌دهد مدل مفروض با مقادیر مشاهده‌شده برازش دارد. شاخص نیکویی برازش همگی بالاتر از ۰/۹ به دست آمد و همگی نشانگر برازش مقبول مدل است. بر این اساس در مجموع می‌توان چنین استنباط کرد که پرسشنامه، با داده‌های میدانی برازش دارد و ساختار عاملی مفروض مورد تأیید است. پایایی پرسشنامه ساخته‌شده از طریق محاسبه همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ انجام شد. ضرایب پایایی پرسشنامه با توجه به جدول در همه زیرمقیاس‌ها بالاتر از ۰/۷۰ و در مجموع ۰/۹۴ به دست آمده است. روایی ملاکی پرسشنامه طراحی شده نیز از طریق بررسی رابطه آن با مقیاس نگرش به ازدواج بررسی و با ضریب همبستگی مطلوب تأیید شد.

با توجه به نتایج تحلیل عاملی، پرسشنامه طراحی شده از همسانی درونی خوبی برخوردار است و به نظر می‌رسد توان تشخیص باورهای کارآمد و ناکارآمد مشخص شده را دارد. با توجه به این‌که انتخاب همسر تحت تأثیر باورها و نگرش‌های افراد قرار دارد، ارزیابی این نگرش‌ها از اهمیت خاصی برخوردار است که با توجه به نتایج این پژوهش پرسشنامه طراحی شده می‌تواند با مشخص کردن نگرش‌ها و باورهای افراد قبل از انتخاب همسر، به انتخاب موفق آن‌ها کمک کند. در بعد باورهای کارآمد در عامل عقلانیت و منطق‌گرایی بیشترین بار عاملی مربوط به گوینه «برای انتخاب همسر بیشتر از احساسات، باید از عقل در تصمیم‌گیری کمک گرفت»،

در عامل واقع‌گرایی مربوط به گویه «من مطالب علمی را مطالعه می‌کنم و سعی می‌کنم از دیدگاه متخصصان بفهمم که چه معیارهایی ازدواج موفق را پیش‌بینی می‌کند تا از آنها بهره ببرم». در عامل باور به خودشناسی مربوط به گویه «باور دارم که برای انتخاب موفق باید بینشی از شخصیت‌م و ابعادش پیدا کنم». در عامل باور به دیگر شناسی مربوط به گویه «قبل از این‌که فردی را انتخاب کنم، او را دقیقاً مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهم». در عامل الزامی تلقی کردن رابطه شناختی مربوط به گویه «برای رسیدن به شناخت ناچار به ایجاد یک رابطه مطلوب و عاقلانه موقتی بین طرفین هستیم». در عامل الزامی انگاشتن بر خورداری از آمادگی‌های چندگانه مربوط به گویه «برای انتخاب همسر لازم است به سطحی از رشد اخلاقی رسیده باشیم» و در عامل باور به تناسب‌سنجی مربوط به گویه «برای این‌که انتخاب موفق داشته باشم، ارزش‌های مهم زندگی‌ام را با همسر آینده‌ام مورد بررسی و تطبیق قرار می‌دهم» بود. در بعد باورهای ناکارآمد بیشترین بار عاملی در عامل ایده‌آل‌گرایی چندگانه مربوط به گویه «کسی که انتخاب می‌کنم، باید کاملاً مشابه من باشد». در عامل باور به نگرش عشق صرفاً کافی است مربوط به گویه «وقتی حس خوبی به همدیگر داریم، نیازی نیست با بررسی عوامل دیگر به احساس هم لطمه بزنیم». در عامل خوش‌بینی مفرط مربوط به گویه «مهم این است که فرد ازدواج کند، بقیه مسائل حل خواهد شد». در عامل مربوط به محدودکننده دانستن انتخاب و ازدواج گویه «ازدواج مانند افتادن در چاله، دردسرساز است» و در عامل راه‌گریز انگاشتن انتخاب و ازدواج مربوط به گویه «با انتخاب همسر و ازدواج، مشکلات اقتصادی پایان می‌یابد» بود.

نگرش‌های افراد درباره ازدواج شامل اجزای مهمی درباره ازدواج، کنترل مشکلات ازدواج و اثرگذاری بر امکان ازدواج و تعیین زمان ازدواج هستند (سعادت و اعتمادی، ۲۰۱۶) که در این پژوهش پرسشنامه طراحی‌شده، باورهای کارآمدی چون ضرورت آمادگی برای ازدواج، باور به خودشناسی، باور به دیگرشناسی، واقع‌گرایی و عقلانیت و منطق‌گرایی بررسی شده و فرد می‌تواند ارزیابی خوبی از خود و باورهایش نسبت به انتخاب همسر و ازدواج به دست آورد.

پژوهش‌های پیشین در ساخت پرسشنامه‌های مرتبط با باورها و نگرش‌های انتخاب همسر باورهای غیرمنطقی و محدودکننده را مورد استفاده قرار داده‌اند و در هیچ کدام نگرش‌های کارآمد توصیف نشده‌اند (مانند کوب، لارسون و واتسون، ۲۰۰۳؛ شپریچر و متز، ۱۹۸۹) و از این نظر پرسشنامه تهیه‌شده در این پژوهش با تمرکز بر هر دو حیطه نگرش‌های کارآمد و ناکارآمد منحصر به فرد است. نگرش‌های ناکارآمد توصیف‌شده در این پژوهش عبارت‌اند از: ایده‌آل‌گرایی چندگانه، باور به نگرش عشق صرفاً کافی است، خوش‌بینی مفرط، محدودکننده دانستن انتخاب و ازدواج، راه‌گریز انگاشتن انتخاب همسر و ازدواج. این نگرش‌ها در مقایسه با باورهای محدودکننده ارائه‌شده در پرسشنامه کوب، لارسون و واتسون (۲۰۰۳) تنها در مورد نگرش عشق صرفاً کافی است، مشابهت دارد. به نظر می‌رسد تفاوت‌های جنسیتی در این رابطه دخیل هستند، چراکه پرسشنامه نگرش‌های انتخاب همسر در درجه اول از مصاحبه‌های کیفی با دختران مجرد در آستانه ازدواج استخراج شده، در حالی که پرسشنامه نگرش‌های مربوط به انتخاب همسر کوب و همکاران مربوط به هر دو جنس است. بنابراین بدیهی است که مواردی مانند محدودکننده دانستن انتخاب و ازدواج و راه‌گریز انگاشتن انتخاب همسر و ازدواج در جامعه ما بیشتر بر ازدواج دختران مصداق دارد تا پسران. از طرف دیگر تفاوت‌های فرهنگی نیز به وضوح در این یافته‌ها به چشم می‌خورد. در فرهنگ ایرانی دختران یا ازدواج

را راه فراری برای همه مشکلات دوران مجردی دانسته یا بالعکس آن را نوعی قید و بند و از دست دادن آزادی‌های شخصی خود می‌دانند و این‌که کدام نگرش برتری دارد، به آداب و رسوم خانوادگی، هنجارهای فرهنگی و شخصیت دختران (مثلاً وابسته یا مستقل بودن) بستگی دارد.

نگرش‌های کارآمد انتخاب همسر در پرسشنامه ساخته‌شده در این پژوهش عبارت‌اند از: عقلانیت و منطق‌گرایی، واقع‌گرایی، باور به خودشناسی، باور به دیگرشناسی، الزامی تلقی کردن رابطه شناختی، الزامی‌انگاشتن بر خورداری از آمادگی‌های چندگانه و باور به تناسب‌سنجی. این نگرش‌ها بیشتر حول محور عقلانیت و انتخاب منطقی و بخردانه تنظیم شده‌اند. بنابراین به نظر می‌رسد نگرش‌های کارآمد انتخاب همسر مبتنی بر واقع‌گرایی و پرهیز از انتخاب‌های احساساتی و دور از شتاب‌زدگی است. در پرسشنامه کوب، لارسون و واتسون (۲۰۰۳) و پرسشنامه باورهای عشق، نگرش‌های کارآمد انتخاب همسر توصیف نشده‌اند. به طور کلی مقوله‌های استفاده‌شده در پرسشنامه نگرش‌های انتخاب همسر در دختران مجرد در آستانه ازدواج برگرفته از انتظارات، باورها و نگرش‌های دختران ساکن تهران است و بنابراین استفاده از این پرسشنامه در سایر فرهنگ‌ها و نیز در نمونه پسران دارای محدودیت است.

بر اساس پژوهش‌ها، نگرش‌های غیرواقع‌بینانه درباره انتخاب همسر و ازدواج، منجر به رضایت کمتر در رابطه می‌شوند (کوردک، ۱۹۹۳)، نتایج این پژوهش برخی باورهای ناکارآمد در انتخاب همسر؛ هم‌چون ایده‌آل‌گرایی چندگانه، باور به نگرش عشق صرفاً کافی است، خوش‌بینی مفرط، محدودکننده دانستن انتخاب و ازدواج، راه‌گریز انگاشتن انتخاب و ازدواج مشخص می‌کند که دختران مجرد می‌توانند با استفاده از این پرسشنامه، از باورهای ناکارآمد خود آگاه شده و در جهت رفع آن برآیند تا نهایتاً انتخاب موفق‌تری داشته باشند. از آنجایی که بین رضایت از روابط عاشقانه و باورهای انتخاب همسر رابطه معناداری وجود دارد (بورنت و تامپسون، واگل و شاوانولت، ۲۰۰۹)، دختران مجرد با ارزیابی باورهای خود از طریق پرسشنامه این پژوهش می‌توانند میزان رضایت از رابطه خود را بالاتر ببرند.

از این پرسشنامه می‌توان به عنوان یک پرسشنامه معتبر در پژوهش‌های مربوط به انتخاب همسر استفاده کرد و در جریان مشاوره پیش از ازدواج می‌توان از آن برای تشخیص باورهای ناکارآمد و طراحی و مداخله برای کاهش یا تعدیل این باورها، در جهت انتخاب موفق و ازدواج‌های پایدارتر و در نهایت بالا بردن میزان رضایت زناشویی زوجین و کاهش طلاق استفاده کرد. مشارکت‌نداشتن پسران مجرد در این پژوهش و در نظر نگرفتن تفاوت‌های فرهنگی و عدم تلاش برای انتخاب مشارکت‌کنندگانی با فرهنگ، قومیت، زبان و دیدگاه اعتقادی متفاوت از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر است.

پی‌نوشت‌ها

1. Mate Selection	9. Olson & DeFrain
2. Yilmaz, Güngör & Çelik	10. Borowski & Tambling
3. Cobb, Larson & Watson	11. Stanley, Amato, Johnson & Markman
4. Saadat & Etemadi	12. Jayson
5. Fletcher & Simpson	13. Park

6. Kurdek	14. Mirahmadi, Fatehizade, Etemadi,
7. Burnett, Thompson, Vogel & Schvaneveldt	Jazayeri, Pasandide
8. Larson	15. Confirmatory Factor Analyze

منابع

میراحمدی، س. ل.، فاتحی‌زاده، م.، اعتمادی، ع.، جزایری، ر.، و پسندیده، ع. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر مدل symbis (تحکیم ازدواج پیش از شروع) بر انتظارات از ازدواج و باورهای مربوط به انتخاب همسر دختران مجرد شهرکرد. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۱۵(۵۷)، ۲۴-۷.

- Borowski, S. C., & Tambling, R. B. (2015). Applying the health belief model to young individuals' beliefs and preferences About premarital counseling. *The Family Journal*, 23(4), 417-426.
- Burnett, M., R. Thompson, A. Vogel and P.L. Schvaneveldt, 2009. Relationship dissolution and romance and mate selection myths. *Family Science Review*, 14, 234-45.
- Cobb, N. P., Larson, J. H., Watson, W. L. (2003). Development of the attitudes about romance and mate selection scale. *Family Relations*, 52, 222-231.
- Fletcher, G.J., & Simpson, A.J. (2000). Ideal standards in close relationships: Their structure and functions. *Current Directions in Psychological Science*, 9(3), 102-105.
- Jayson, S. (2006). *Premarital Education Could Cut Divorce Rate*, Survey Finds. USA Today
- Borowski, S. C., & Tambling, R. B. (2015). Applying the Health Belief Model to Young Individuals' Beliefs and Preferences About Premarital Counseling. *The Family Journal*, 23(4), 417-426.
- Kurdek, L. A. (1993). Predicting marital dissolution: A 5-year prospective longitudinal study of newlywed couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 221-242.
- Larson, J. H. (2000). *Should we stay together? A scientifically proven method for evaluating your relationship and improving its chances for long-term success*. San Francisco: Jossey-Bss.
- Larson, J. H. (1992) "You're my one and only": Premarital counseling for unrealistic beliefs about mate selection. *American Journal of Family Therapy*, 20, 242-253.
- Mirahmadi, S. L., Fatehizade, M., Etemadi, O., Jazayeri, R. S., Pasandide, A. (2019). Investigating the effect of the SYMBYS- based training model on yong women's marriage expectations and beliefs about mate selection. *Journal of Family Research*, 15(1), 7-24 [in Persian].
- Olson, D. (2001). Making a case for premarital education. *Family relations*, 50, 272-280.
- Olson, D. H., DeFrain, J. D., & Olson, A. K. (1999). *Building relationships: Developing skills for life*. Life Innovations, Incorporated.
- Park, S. (2012). *The development of the marital attitudes and expectations scale*. Ph.D. Thesis in Psychology. Department of Psychology, Colorado State University.
- Saadat, S., Etemadi, O. (2016). The effect of mate selection skills training (MSST) on the male students' interest in marriage. *International Journal of Humanities and Cultural Studies*, 23, 695-707.
- Stanley, S. M., Amato, P. R., Johnson, C. A., & Markman, H. J. (2006). Premarital education, marital quality, and marital stability: findings from a large, random household survey. *Journal of Family Psychology*, 20(1), 117.
- Yilmaz, M., Güngör, H., Çelik, S.B. (2013). Investigation romance and mate selection myths of university students. *International Journal of Asian Social Science*, 3(2), 416-427.

پرسشنامه نگرش‌های انتخاب همسر

با سلام و عرض ادب، پرسشنامه حاضر مربوط به سنجش نگرش‌ها و باورهای شما نسبت به نحوه انتخاب همسر است؛ لطفاً پس از خواندن هر یک از سوالات میزان موافقت یا مخالفت خود را با انتخاب گزینه مناسب مشخص فرمایید. لازم به یادآوری است که در این سوالات پاسخ غلط و صحیح وجود ندارد.
سن: _____ تحصیلات: _____ شغل: _____

ردیف	سوالات	کاملاً موافق	کاملاً مخالف	نسبتاً موافق	نسبتاً مخالف	نظری ندارم	مغایف	کاملاً مغایف
۱	با انتخاب منطقی به عشق می رسم.	۷	۱	۶	۲	۴	۳	۵
۲	برای انتخاب همسری بیشتر از احساسات، باید از عقل در تصمیم‌گیری کمک گرفت.	۷	۱	۶	۲	۴	۳	۵
۳	برای انتخاب همسر، همه‌ی معیارهایم را با واقعیت می‌سنجم تا ببینم کدام مورد به واقعیت می‌خورد و کدام یک نمی‌خورد.	۷	۱	۶	۲	۴	۳	۵
۴	من مطالب علمی را مطالعه می‌کنم و سعی می‌کنم از دیدگاه متخصصین بفهمم که چه معیارهایی ازدواج موفق را پیش‌بینی می‌کند تا از آنها بهره ببرم.	۷	۱	۶	۲	۴	۳	۵
۵	اگر همسرم برایم جذاب باشد و به او علاقه داشته باشم، خوشبختم.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۶	واقعیت‌های موجود در جامعه در ازدواج تاثیر چندانی ندارد.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۷	به نظر من تازمانی که نمی‌دانم چه انتظاراتی از زندگی زناشویی و زوجیت دارم بهتر است انتخاب نکنم و دست نگه دارم.	۷	۱	۶	۲	۴	۳	۵
۸	وقتی عاشق طرف مقابل باشم و او هم عاشقم باشد، انتخاب خوبی داشته‌ام.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۹	اگر خودم را بشناسم و بدانم چه کسی هستم و از ازدواج چه چیزی می‌خواهم، انتخاب بهتری خواهم داشت.	۷	۱	۶	۲	۴	۳	۵
۱۰	در انتخاب همسر باید معیارهای خود را بشناسی و بدانی از ازدواج چه می‌خواهی.	۷	۱	۶	۲	۴	۳	۵
۱۱	به نظر من ازدواج فقط شانس است، اگر شانس خوب باشد همه چیز خوب پیش می‌رود.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۱۲	کسی را که انتخاب می‌کنم، باید از لحاظ مادی همه چیز داشته باشد و هیچ کمبودی نداشته باشد.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۱۳	اگر ویژگی‌های شخصیتی خودم را بشناسم، انتخاب بهتری خواهم داشت.	۷	۱	۶	۲	۴	۳	۵
۱۴	فردی که انتخاب می‌کنم باید، از لحاظ ظاهری بسیار ایده‌آل و کامل باشد.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۱۵	با تکیه بر احساسم، می‌توانم در مورد انتخاب همسر، تصمیم بگیرم.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۱۶	فردی که انتخاب می‌کنم باید، از لحاظ اخلاقی کامل و به‌دور از هرگونه عیبی باشد.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۱۷	مهم این است که فرد ازدواج کند بقیه مسائل حل خواهد شد.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۱۸	توانایی توجه به نیازهای همسر، از شرایط آمادگی ازدواج است.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۱۹	کسی که انتخاب می‌کنم، باید کاملاً مشابه من باشد.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۲۰	عشق به تنهایی از پس همه مشکلات زندگی برمی‌آید.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۲۱	وقتی همسرم عاشقم باشد به خاطر من رفتارهایی که مورد پسند من نیست را تغییر می‌دهد.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۲۲	ازدواج رمانتیک را به ازدواجی که بر مبنای واقعیت باشد ترجیح می‌دهم.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۲۳	من آدم خوش‌شانسی هستم و مطمئنم انتخاب خوبی خواهم داشت.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۲۴	مرد اگر عاشق باشد تمام خواسته‌های همسرش را برآورده می‌کند.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۲۵	باید تمام معیارهای من با واقعیت‌های موجود همخوانی داشته باشد، درغیراینصورت از ازدواج منصرف می‌شوم.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴
۲۶	من عقیده دارم باید در انتخاب همسر و ازدواجم، موفق باشم.	۱	۷	۲	۶	۳	۵	۴

۲۷	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	باید با کسی ازدواج کنیم که از همه نظر کامل باشد.
۲۸	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	با بررسی رفتار فرد در محیط کار و خانواده می‌توان او را شناخت.
۲۹	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	با ارتباطات چارچوب مند و گفتگوهای متعدد می‌توان فرد را شناخت.
۳۰	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	برای ازدواج بایستی امکانات یک زندگی کامل، در حد عالی فراهم باشد.
۳۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	تمامی ملاک‌های من در انتخاب همسر باید، در حد عالی برآورده شود.
۳۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	اگر از طرف مقابل شناخت خوبی به دست نیآورم، انتخاب خوبی نخواهم داشت.
۳۳	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی می‌خواهم کسی را بشناسم، احساسات را کنار می‌گذارم.
۳۴	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	قبل از انتخاب، بافت خانواده همسر را مورد بررسی قرار می‌دهم.
۳۵	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	به نظر من انتخاب همسر فقط به شانس بستگی دارد.
۳۶	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	قبل از انتخاب همسر خیلی مهم است که بفهمی چه ارزش‌هایی داری.
۳۷	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	اینکه از لحاظ اجتماعی چقدر رشد کرده باشیم در انتخابمان تاثیر می‌گذارد.
۳۸	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	خیلی از مسائلی که وجود دارد، وقتی وارد زندگی مشترک شویم درست می‌شود.
۳۹	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	برای انتخاب همسر لازم است به سطحی از رشد اخلاقی رسیده باشیم.
۴۰	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	اگر واقعیات را در ازدواج مدنظر قرار دهیم، انتخاب موفق‌تری نخواهم داشت.
۴۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	باور دارم که برای انتخاب موفق باید بینشی از شخصیت و ابعادش پیدا کنیم.
۴۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	قبل از انتخاب باید به‌صورت عقلانی خود و طرف مقابل را مورد بررسی قرار بدهیم و با بررسی تمامی جوانب انتخاب کنیم.
۴۳	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	به نظر من آشنایی قبل از انتخاب، ضروری است.
۴۴	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	قبل از اینکه فردی را انتخاب کنیم، او را دقیقاً مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهیم.
۴۵	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی حس خوبی به همدیگر داریم، نیازی نیست با بررسی عوامل دیگر به احساس هم لطمه بزنیم.
۴۶	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	برای اینکه طرف مقابل را بشناسم با نظارت اطرافیان رابطه‌ای منطقی، به دور از احساسات و عواطف ایجاد می‌کنم.
۴۷	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	قبل از انتخاب باید انتظارات از خود، همسر و زندگی زناشویی را مشخص کنیم.
۴۸	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	برای رسیدن به شناخت ناچار به ایجاد یک رابطه مطلوب و عاقلانه موقتی بین طرفین هستیم.
۴۹	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	برای اینکه انتخاب موفق داشته باشیم، ارزش‌های مهم زندگی‌ام را با همسر آینده‌ام مورد بررسی و تطبیق قرار می‌دهم.
۵۰	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	ازدواج موجب محدودیت انسان می‌شود و آزادی‌های او را می‌گیرد.
۵۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	با انتخاب همسر و ازدواج، مشکلات اقتصادی پایان می‌یابد.
۵۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	انتظاراتم از ازدواج را با همسر آینده‌ام مورد بررسی و تطبیق قرار می‌دهم.
۵۳	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	وقتی ازدواج می‌کنی، از رنج تنهایی برای همیشه خلاص می‌شوی.
۵۴	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	ازدواج مانع پیشرفت‌هایی مثل ادامه تحصیل، کار و ... می‌شود.
۵۵	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	علی‌قده که دارم را با همسر آینده‌ام مورد بررسی و تطبیق قرار می‌دهم.
۵۶	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	با انتخاب همسر و ازدواج از مشکلات خانوادگی نجات پیدا می‌کنم.
۵۷	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	ازدواج مانند افتادن در چاله، دردسرساز است.